

TINJAUAN PROFIL PENGURUSAN DAN PENTADBIRAN PRASEKOLAH DI NEGERI SABAH

*Haji Ahmad Zaidi Johari**

*Vincent Pang**

*Rosy Talin**

*Christina Ligadu**

PENGENALAN

Satu ciri utama pendidikan prasekolah di Malaysia ialah pelaksanaannya dijalankan secara tidak formal oleh pihak-pihak daripada pelbagai latar belakang. Kebanyakannya dikelolakan oleh pihak swasta, pertubuhan awam dan agensi kerajaan. Perkembangan prasekolah menjadi semakin pesat kerana semakin ramai ibu bapa ingin melengkapkan anak-anak mereka dengan pendidikan awal yang memadai sebagai persediaan untuk mengikuti pendidikan di peringkat sekolah rendah. Perkembangan pesat ini memerlukan peranan kerajaan yang lebih aktif.

Pada tahun 1986 satu Garis Panduan Kurikulum Pendidikan Prasekolah Malaysia telah diterbitkan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia. Tetapi hanya selepas tahun 1991 barulah kerajaan memulakan usaha menubuhkan prasekolah annex di sekolah-sekolah rendah, terutamanya di luar bandar (Mok Soon Sang 1995). Komitmen konkrit kerajaan ini diperlihatkan dalam pembentangan Akta Pendidikan 1996 yang berhasrat untuk memasukkan pendidikan prasekolah dalam sistem pendidikan negara. Pada tahun 1997, Huraian Garis Panduan Kurikulum

* *Haji Ahmad Zaidi Johari, Vincent Pang, Rosy Talin & Christina Ligadu ialah para pensyarah di Sekolah Pendidikan dan Pembangunan Sosial, Universiti Malaysia Sabah.*

Pendidikan Prasekolah Malaysia telah diterbitkan untuk menghuraikan isi kandungan dan strategi pelaksanaan kurikulum ini (Kementerian Pendidikan Malaysia 1997).

Objektif pendidikan prasekolah di Malaysia adalah untuk menyediakan kanak-kanak supaya:

- i. mempunyai semangat sayangkan negara
- ii. mengamalkan nilai Islam dalam kehidupan harian (khusus untuk kanak-kanak beragama Islam)
- iii. mengamalkan nilai murni
- iv. menghormati bahasa Melayu sebagai bahasa Kebangsaan dan dapat menggunakannya dengan baik
- v. menghormati bahasa Inggeris sebagai bahasa kedua dan dapat menggunakannya dengan baik
- vi. mengembangkan kemahiran menggunakan bahasa yang baik untuk berkomunikasi
- vii. mengembangkan keupayaan fizikal serta mempraktikkan amalan kesihatan dan keselamatan yang betul
- viii. membentuk konsep diri yang positif, memupuk semangat bergaul, hormat-menghormati, bekerjasama dan menghargai hak dan kebolehan orang lain
- ix. mengembangkan perasaan ingin tahu; dan
- x. mengembangkan estetika dan daya kreatif

Penyelidikan yang berkaitan dengan pendidikan prasekolah di Malaysia masih kurang. Di Sabah khususnya, penyelidikan tentang pendidikan prasekolah belum lagi dibuat secara tersusun. Apabila usaha sama Universiti Malaysia Sabah dan Yayasan Sabah untuk mengendalikan Kursus Sijil Pendidikan Prasekolah menjadi kenyataan pada tahun 1997, satu inisiatif telah diambil bagi memulakan penyelidikan yang lebih tersusun tentang prasekolah di Sabah. Sebagai permulaan, penyelidikan ini tertumpu kepada meninjau profil pengurusan dan pentadbiran pendidikan prasekolah di negeri Sabah. Diharapkan penyelidikan ini dapat menyumbang ke arah meningkatkan taraf pendidikan prasekolah di negeri Sabah.

SKOP KAJIAN DAN PERNYATAAN MASALAH

Peringkat prasekolah sebenar meliputi tahun-tahun sebelum seseorang kanak-kanak memasuki sekolah rendah. Umur kanak-kanak yang berkaitan berbeza mengikut negara dan sistem pendidikannya. Dalam kajian ini pendidikan prasekolah dibincang dalam konteks pendidikan yang ditawarkan oleh institusi-institusi yang memberi bimbingan pendidikan kepada kanak-kanak dalam lingkungan empat hingga enam tahun, iaitu julat umur yang disarankan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia (1997). Kajian ini dijalankan ke atas prasekolah di negeri Sabah dan Wilayah Persekutuan Labuan sahaja.

Kajian ini meninjau tentang keadaan semasa dalam pengurusan dan pentadbiran prasekolah di Sabah. Pentadbiran dan pengurusan pendidikan yang ditumpukan adalah pada aspek-aspek profail pusat prasekolah, gaya pengurusan, pengurusan fizikal dan pengurusan kewangan.

KAEDAH

Tinjauan ini dijalankan ke atas 87 buah prasekolah di semua daerah di seluruh negeri Sabah termasuk Wilayah Persekutuan Labuan yang dipilih secara persampelan rawak mudah. 60 daripada prasekolah ini terletak di bandar dan yang selebihnya terletak di luar bandar. Semua pengurus atau penyelia prasekolah yang dikaji diberikan satu borang soal selidik yang mempunyai dua bahagian besar iaitu tinjauan keadaan pentadbiran dan pengurusan prasekolah, dan persepsi penyelia atau pengurus dalam pentadbiran prasekolah mereka. Instrumen ini adalah hasil pengubahsuaian instrumen awal yang direka-bentuk oleh penyelidik-penyelidik setelah dibuat kajian rintis di 20 buah prasekolah sekitar Bahagian Pantai Barat Selatan, Sabah.

Data kuantitatif telah dimasukkan dalam komputer dan dianalisis dengan perisian komputer *Statistical Package for*

Social Sciences (SPSS). Kebanyakan analisis melibatkan statistisk deskriptif dan *cross-tabulation*.

Catatan yang berkaitan tentang pentadbiran dan pengurusan juga dilakukan semasa pemerhatian dijalankan di prasekolah berkenaan. Temu bual secara tidak berstruktur juga telah dibuat dengan beberapa pengurus dan guru prasekolah yang terpilih dan perkara-perkara serta isu-isu penting juga telah dicatatkan.

KAJIAN LITERATUR

“ Children are our countries’ heritage and the future of the nation...”

(Dato’ Sri Mohd. Najib Tun Abd. Razak, Menteri Pendidikan Malaysia)

Berdasarkan kenyataan yang disebut di atas, kanak-kanak perlu dididik sebaik-baiknya. Pendidikan prasekolah penting untuk mempersiapkan kanak-kanak ini memasuki sekolah rendah. Kajian yang dijalankan oleh Kementerian Pendidikan Malaysia dan UNICEF antara tahun 1990 - 1994 mendapati kanak-kanak yang menerima pendidikan di peringkat prasekolah lebih bersedia memasuki sekolah rendah (Najib 1996).

Keadaan Fizikal

Memandangkan keperluan prasekolah dalam hayat pendidikan seorang kanak-kanak penting maka prasekolah seharusnya dapat menyediakan kelengkapan yang mencukupi. Menurut Click (1996) sebuah prasekolah yang baik menyediakan segala kelengkapan yang diperlukan oleh kanak-kanak seperti bilik aktiviti (bilik permainan), bilik tidur, tempat untuk kanak-kanak bersendirian, bilik makan, dapur, bilik mandi, tandas, tempat untuk menyimpan barang-barang peribadi kanak-kanak, bilik stor dan kawasan permainan. Kesemua bilik ini harus diatur dengan kemas dan dijaga kebersihannya supaya kanak-kanak berasa selesa, selamat dan sihat selama mereka berada di prasekolah tersebut. Hee Qui Shing (1996) menegaskan salah

satu tugas utama prasekolah ialah memberi jagaan dan perkhidmatan kepada kanak-kanak.

Beaty (1992) mengesyorkan supaya bilik aktiviti dan kawasan permainan dilengkapi dengan peralatan yang sesuai. Saiz kerusi-meja haruslah bersesuaian dengan saiz kanak-kanak yang menggunakannya bagi mengelakkan kesukaran untuk duduk dan menulis serta mengelakkan berlakunya kemalangan seperti terjatuh. Peralatan yang lain perlu menarik dan tahan supaya kanak-kanak boleh bermain dengan lebih yakin dan selamat. Beliau juga menggalakkan supaya tempat persendirian kanak-kanak disediakan sebab ada kanak-kanak yang memerlukan tempat untuk bersendirian, jauh daripada rakan-rakan sebaya. Bilik ini sebaiknya disediakan dengan buku-buku cerita supaya kanak-kanak boleh membaca sambil berehat.

Rohaya (1996) turut mengemukakan pendapatnya tentang bilik aktiviti dan kawasan permainan. Menurut beliau kedua-dua tempat itu perlu luas bagi membolehkan kanak-kanak bergerak bebas semasa melakukan aktiviti dan bermain. Pergerakan yang bebas menyediakan pengalaman baru kepada kanak-kanak dan melatih mereka belajar daripada pengalaman yang dialami.

Selain itu, makanan yang disediakan untuk kanak-kanak perlu berkhasiat, seimbang dan bersih supaya kesihatan dan pertumbuhan kanak-kanak terjamin. Makanan yang seumpama itu perlu bagi kanak-kanak kerana menurut Sharifah Alawiah Alsagoff (1992) pembelajaran akan lebih berkesan apabila keperluan fisiologi kanak-kanak dipenuhi.

Kriteria keselamatan, kebersihan dan pemberian makanan yang seimbang sangat penting dalam pengurusan prasekolah. Menurut Mok Soon Sang (1995), kelulusan menubuhkan prasekolah bergantung kepada ketiga-tiga kriteria di atas. Jika sesebuah prasekolah tidak mampu memenuhi kriteria-kriteria di atas, prasekolah itu tidak mendapatkan enrolmen yang tinggi.

Kelulusan Staf

Staf yang berpengalaman dan mempunyai latihan akademik adalah perlu dalam sesebuah prasekolah kerana merekalah yang akan menentukan kejayaan prasekolah dalam mendidik kanak-kanak. Click (1996) menjelaskan,

“A beautiful building and excellent equipment cannot make a good school. It takes well-trained teachers to make the environment come alive.”

Menurut Click seseorang guru prasekolah perlu mempunyai sekurang-kurangnya setahun pengalaman mengajar. Bagi prasekolah yang baru guru yang benar-benar berpengalaman diperlukan untuk memimpin sekolah dan stafnya dengan baik. Dari segi kelayakan akademik, seorang guru prasekolah sekurang-kurangnya mempunyai sijil pendidikan sekolah rendah tetapi guru besar sekurang-kurangnya mempunyai ijazah dalam bidang ini.

Rohaya (1996) menyenaraikan kemahiran-kemahiran yang perlu ada untuk menjadi guru prasekolah. Antara kemahiran tersebut ialah:

- i. berkebolehan menyediakan persekitaran pembelajaran yang menarik;
- ii. berkeupayaan membentuk aktiviti yang merangsang kanak-kanak berfikir;
- iii. dapat menggalakkan kanak-kanak menggunakan bahasa untuk berkomunikasi;
- iv. membantu perkembangan fizikal kanak-kanak;
- v. dapat mendorong kanak-kanak supaya sentiasa berasa berjaya;
- vi. berkeupayaan menolong kanak-kanak melupakan perbezaan etnik; dan
- vii. tahu menilai pencapaian kanak-kanak.

Dopyera & Dopyera (1993) juga berpendapat guru-guru prasekolah seharusnya mempunyai latihan dan sijil yang sesuai untuk mendidik kanak-kanak. Mereka berpendapat guru-guru

prasekolah perlu dihantar menyertai bengkel, seminar atau kursus bagi meningkatkan kemahiran, pengetahuan dan pengalaman mereka dalam mendidik kanak-kanak.

Miller (1996) menyatakan pengalaman dan latihan yang diperoleh oleh guru-guru prasekolah membolehkan mereka memahami tahap perkembangan kanak-kanak. Ini membantu mereka merancang aktiviti-aktiviti yang sesuai untuk memenuhi keperluan dan minat kanak-kanak berdasarkan tahap perkembangan mereka.

Di Malaysia, Ketua Unit Prasekolah, Institut Bahasa (IB), Dr. Jamaliah Ahmad menegaskan guru-guru prasekolah perlu mempunyai sekurang-kurangnya ijazah pertama atau diploma dalam bidang pendidikan prasekolah supaya mereka dapat mengajar dan melatih kanak-kanak dengan lebih berkesan memandangkan tugas mengajar kanak-kanak bukanlah satu tugas yang mudah (*Berita Harian, 12 November 1997*).

Pengalaman dan latihan guru-guru prasekolah perlu dipandang serius kerana guru merupakan unsur yang terpenting dalam pendidikan kanak-kanak. Program pendidikan yang berkualiti bergantung kepada kebolehan guru dalam mengurus dan merancang pembelajaran kanak-kanak. Juga kualiti pengajaran guru bergantung kepada sifat keperibadian seseorang guru (*Allen & Schwartz, 1996*).

Interaksi

Click (1996) berpendapat bahawa seseorang pengurus prasekolah perlu sentiasa berinteraksi dengan kanak-kanak, ibubapa dan stafnya. Interaksi yang kerap dengan kanak-kanak dapat mengeratkan hubungan pengurus dan guru dengan kanak-kanak. Ini menggalakkan kanak-kanak mempercayai serta menghormati pengurus dan guru-guru dan berasa selamat di prasekolah. Hubungan mesra seperti ini juga menggalakkan proses pembelajaran kanak-kanak.

Interaksi yang baik antara pengurus dengan ibubapa kanak-kanak juga perlu supaya ibubapa dapat membantu dan menyokong program prasekolah tersebut, di samping dapat bertukar-tukar pandangan untuk kemajuan kanak-kanak. Dopyera & Dopyera (1993) mengesyorkan agar interaksi antara ibubapa dengan guru-guru dikekalkan dan berterusan. Antara langkah yang boleh diambil untuk mewujudkan interaksi yang berterusan ialah menyambut kedatangan kanak-kanak dan ibubapa setiap hari, menjemput ibubapa membantu guru dalam program prasekolah dan mengadakan perjumpaan ibubapa-guru (*Forston & Reiff :1995, Beaty :1992*)

Dopyera & Dopyera juga menegaskan kepentingan interaksi antara pengurus dengan stafnya. Perbincangan dengan staf terutama tentang hal yang berkaitan dengan kemajuan kanak-kanak dan prasekolah membolehkan masalah diselesaikan dan keputusan secara kooperatif dicapai. Seterusnya mereka menyatakan pengurusan prasekolah yang baik tidak mencampur-adukkan tugas guru dengan hal-hal pentadbiran. Guru-guru memfokuskan hal-hal yang berkaitan dengan pengajaran dan pembelajaran sementara para pentadbir sekolah melakukan hal-hal yang bukan berkaitan dengan pengajaran dan pembelajaran kanak-kanak seperti soal kewangan, mesyuarat dan aduan.

Penilaian

Dari segi penilaian prasekolah, Essa (1996) menjelaskan guru-guru bertanggungjawab dalam hal ini. Mereka menilai setiap perkembangan kanak-kanak secara objektif dan menyampaikan maklumat tersebut kepada ibubapa kanak-kanak kerana menurut Wortham (1990) mengetahui perkembangan kanak-kanak merupakan hak ibubapa. Maklumat yang diperolehi daripada penilaian juga berguna untuk membantu merancang pengajaran dan pembelajaran kanak-kanak pada masa hadapan.

Gaya Pengurusan

Menurut Kakabadse, Ludlow dan Vinnicombe (1988) terdapat dua gaya pengurusan yang biasa dipraktikkan iaitu anotharian dan demokratik. Pengurusan yang menggunakan kaedah anotharian mengutamakan pihak atasan. Pihak atasan membuat keputusan polisi dan target organisasi tanpa melibatkan orang bawahan. Orang bawahan hanya diarah untuk melaksanakan semua keputusan yang telah dibuat. Pihak atasan juga menyediakan kelengkapan yang diperlukan untuk menjayakan semua keputusan. Gaya pengurusan ini tidak mementingkan kehendak orang lain.

Gaya pengurusan demokratik melibatkan orang bawahan dalam apa juga aspek. Pandangan dan idea mereka didengar dan diambilkira dalam membuat keputusan dan membentuk target serta perancangan masa depan organisasi. Gaya pengurusan ini lebih mementingkan hubungan baik antara pihak atasan dan pihak bawahan.

KERANGKA KAJIAN

Banyak aspek yang boleh dikaji berhubung dengan pengurusan prasekolah. Galinsky (1986) di dalam kajiannya berhubung dengan aspek-aspek penting yang perlu dipertimbangkan dalam kualiti prasekolah telah menyentuh aspek-aspek interaksi guru dengan kanak-kanak, penyelia dengan guru, penyelia dan guru dengan ibubapa, profil staf, kemudahan fizikal, makanan kanak-kanak dan penilaian pengurusan prasekolah. Schweinhart et. al (1987) pula telah membuat kajian berhubung prasekolah berkualiti tinggi. Antara aspek yang telah ditinjau ialah sokongan penyelia, latihan staf, kadar guru dengan kanak-kanak, latihan berhubung dengan perkembangan awal kanak-kanak dan perkembangan penilaian prasekolah.

Bagi penyelidikan ini aspek-aspek yang dikaji termasuklah aspek fizikal, kakitangan, interaksi, pengurusan dan penilaian prasekolah. Aspek fizikal dikaji dari segi saiz prasekolah dan

kemudahan-kemudahan lain yang terdapat di sesebuah prasekolah seperti kemudahan permainan, tempat belajar, tempat berehat, dapur serta tandas. Aspek kakitangan pula ditinjau dari segi pengalaman, kelayakan dan bilangan jam guru mengajar. Seterusnya dari aspek interaksi, dikaji interaksi antara penyelia dengan ibubapa, kakitangan dan kanak-kanak serta interaksi antara guru dengan kanak-kanak yang dibimbingnya. Manakala dari aspek pengurusan dikaji tentang pemilik prasekolah, cara pengurusan fizikal prasekolah dan cara pengurusan kewangan serta kebajikan kakitangan dan kanak-kanak. Akhirnya dari aspek penilaian dikaji cara penilaian dilakukan di prasekolah.

Aspek-aspek ini dipilih berdasarkan kepentingannya dalam kajian-kajian yang lalu dan ramai pengkaji menggunakan aspek-aspek ini dalam kajian mereka. Di samping itu, aspek-aspek ini dapat memperlihatkan sama ada sesebuah prasekolah itu mempunyai tahap perkhidmatan yang memuaskan ataupun tidak.

PERBINCANGAN PROFIL PENGURUSAN DAN PENTADBIRAN PRASEKOLAH

Umum:

Saiz Sekolah

Seperti institusi pendidikan yang lain, saiz prasekolah yang dikaji mempunyai julat yang sangat besar. Prasekolah yang besar mempunyai populasi pelajar sehingga 1000 orang kanak-kanak dengan 37 buah bilik darjah sementara yang terkecil mempunyai 3 orang kanak-kanak dengan sebuah bilik darjah sahaja. Gambaran untuk julat saiz prasekolah yang lebih lanjut adalah seperti dalam Jadual.

Jadual 1: Gambaran Saiz Prasekolah

Perkara	Min	Minimum	Maksimum
Bilangan Bilik	4.86	1	37
Bilangan Guru	8.30	1	135
Bilangan Kanak-kanak	137.7	3	1,000

Umumnya prasekolah di luar bandar mempunyai saiz yang lebih kecil daripada yang di bandar. Lebih kurang satu suku (26%) daripada prasekolah mempunyai populasi lebih daripada populasi min terletak di luar bandar dibandingkan dengan tiga per empat (74%) yang di bandar.

Pemilik

Kerajaan dan badan agama merupakan kategori pemilik prasekolah yang paling tinggi. Kedua-dua kategori ini memiliki lebih daripada setengah (52.1%) jumlah prasekolah yang dikaji. Selain ini, syarikat swasta (10.3%) dan orang perseorangan (13.8%) merupakan kategori yang besar juga sebagai pemilik prasekolah.

Seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 2, terdapat peratus yang lebih tinggi dalam prasekolah yang dimiliki oleh kerajaan di luar bandar (40.7%) dibandingkan dengan bandar (18.6%). Ini menunjukkan komitmen kerajaan dalam pembangunan sosial di kawasan luar bandar melalui pendidikan. Di bandar, usaha pihak badan-badan bukan kerajaan dan orang perseorangan serta keupayaan ibu bapa mungkin telah cukup untuk memenuhi kehendak ini. Hakikat ini dapat dilihat daripada fakta bahawa semua prasekolah kepunyaan orang perseorangan terletak di bandar. Satu perkara yang menarik adalah semua prasekolah yang ditubuhkan oleh kerajaan adalah prasekolah saiz kecil.

Jadual 2: Taburan Peratus Pemilik Prasekolah

	Bandar	Luar Bandar
Kerajaan	18.6	40.7
Majlis Agama	30.5	18.5
Badan Kebajikan	8.5	18.5
Syarikat Swasta	11.9	7.4
Orang Perseorangan	16.9	0
Lain-lain	13.6	18.8

Profil Staf

Satu perkara yang menggalakkan ialah separuh (50%) daripada penyelia prasekolah yang dikaji mempunyai pengalaman mengelolakan prasekolah selama lebih daripada 10 tahun (Jadual 3). Sebilangan besar daripada mereka telah berkhidmat sebagai penyelia selama lebih daripada 20 tahun.

Jadual 3: Pengalaman Penyelia

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
kurang daripada 1 tahun	4	1	5
1 - 3 tahun	11	5	16
4 - 6 tahun	9	1	10
7 - 8 tahun	6	1	7
9 - 10 tahun	4	1	5
Lebih daripada 10 tahun	25	18	43
Jumlah	59	27	86

Kebanyakan penyelia (75%) juga mengambil bahagian dalam aktiviti pengajaran dan pembelajaran. Di prasekolah luar bandar hampir semua penyelia (93%) terlibat dalam pengajaran manakala di bandar, hanya lebih kurang tiga perempat (71%) daripada penyelia membantu dalam pengajaran.

Jadual 4: Bilangan Jam Mengajar oleh Penyelia

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
tidak mengajar	17	2	19
kurang drp 2 jam	10	4	14
2 jam - kurang drp 3 jam	3	1	4
3 jam - kurang drp 4 jam	21	16	37
4 jam atau lebih	7	3	10
Jumlah	58	26	84

Mengikut Pusat Perkembangan Kurikulum, Kementerian Pendidikan Malaysia (1997) kelas prasekolah bermula dari 8.30 pagi hingga 12.00 tengah hari. Ini bermakna guru-guru mengajar antara tiga hingga tiga jam setengah dalam sehari. Daripada kajian didapati kebanyakan guru mengajar dalam lingkungan masa tersebut. Walau bagaimanapun, data pemerhatian yang diperolehi dari prasekolah dan temu bual dengan guru-guru menunjukkan bahawa mereka juga terlibat dalam berbagai-bagai kerja pentadbiran. Ini boleh dianggap sebagai suatu yang mengganggu tugas pengurusan aktiviti kanak-kanak. Dopyera dan Dopyera (1993) menasihatkan agar guru tidak dibebankan dengan tugas-tugas pentadbiran supaya mereka boleh menumpukan sepenuh perhatian terhadap tugas mengajar kanak-kanak.

Dari segi kelayakan, kebanyakan guru berkelayakan Sijil Pelajaran Malaysia. Hanya sebilangan kecil prasekolah yang mempunyai guru berkelayakan Sijil Rendah Pelajaran. Ini memenuhi keperluan minimum yang disyorkan oleh Click (1996). Walau bagaimanapun, masih banyak yang perlu diusahakan supaya kelayakan ijazah atau diploma seperti yang dicadangkan oleh Click (1996) dan Dr Jamaliah (Berita Harian, 12 November 1997) dapat menjadi kenyataan. Setakat ini hanya sebilangan kecil saja memenuhi syarat ini. Daripada sejumlah kecil ini, sebahagian (49.4%) daripada mereka diberi perkhidmatan secara kontrak. Secara umumnya, hanya satu pertiga saja daripada guru-guru yang mengajar di prasekolah kerajaan menyandang jawatan tetap.

Pengalaman guru merupakan satu lagi kekuatan tenaga pengajar prasekolah yang dikaji. Satu perempat daripada guru-guru yang mengajar di bandar dan satu pertiga di luar bandar mempunyai pengalaman mengajar lebih daripada 10 tahun. Ini menunjukkan sesuatu yang sangat selesa berbanding dengan pengalaman satu tahun minimum yang disyorkan oleh Click (1996).

Jadual 5: Bilangan Tahun Mengajar

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Kurang daripada 1 tahun	4(6.9%)	0(0%)	4
1 - 3 tahun	12(20.7%)	4(15.4%)	16
4 - 6 tahun	17(29.3%)	2(7.7%)	19
7 - 8 tahun	7(12.1%)	7(26.9%)	14
9 - 10 tahun	4(6.9%)	4(15.4%)	8
Lebih daripada 10 tahun	14(24.1%)	9(34.6%)	23
Jumlah	58	26	84

Masalah Pentadbiran dan Pengurusan

Untuk melengkapkan prasekolah supaya mencapai suasana kondusif seperti yang dinyatakan oleh Miller (1996) dan Click (1996), sumber pengajaran adalah sangat penting. Kajian ini mendapati bahawa sumber pengajaran dan pembelajaran merupakan masalah utama dalam pengurusan prasekolah. Lebih kurang dua pertiga (36.2%) daripada prasekolah yang dikaji mengatakan masalah ini ialah masalah utama. Masalah ini nyata sekali dalam prasekolah luar bandar kerana terdapat lebih daripada separuh memilih ini sebagai masalah utama. Masalah-masalah lain yang agak ketara ialah mendapatkan guru (20%), mendapatkan dan memperbaharui lesen (9%) dan berurusan dengan ibubapa (9%).

Jadual 6: Masalah Pengurusan Mengikut Kawasan

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Mendapat/memperbaharui lesen	5	0	5
Berurusan dgn ibubapa	4	1	5
Mengurus Staf	0	0	0
Mengurus disiplin kanak-kanak	2	0	2
Mendapat guru	9	2	11
Mengurus kebersihan	0	0	0
Mengurus kurikulum	3	0	3
Mendapatkan sumber	10	11	21
Lain-lain	6	5	11
Jumlah	39	19	58

**Pengurusan Kepemimpinan:
Pengawasan Staf oleh Penyelia**

Secara umum penyelia prasekolah mengawasi pekerja-pekerja di bawah jagaan mereka. 51.8% penyelia bersetuju dan 36.5% sangat bersetuju bahawa mereka menyelia tugas-tugas guru, manakala 52.1% penyelia bersetuju dan 28.2% sangat bersetuju mereka menyelia tugas tukang masak dan amah, dan 46.6% penyelia bersetuju dan 22.4% sangat bersetuju tugas kerani serta jurutaip turut diselia. Pengawasan ini perlu untuk memastikan kanak-kanak mendapat pendidikan serta jagaan yang sempurna.

Jadual 7: Pengawasan Penyelia ke atas tugas Guru, Tukang Masak dan Kerani

	Guru	Tukang Masak & Amah	Kerani & Jurutaip
Tidak Setuju Langsung	0 (0%)	4 (5.6%)	6 (10.3%)
Tidak Setuju	2 (2.4%)	4 (5.6%)	4 (6.9%)
Tidak Pasti	8 (9.4%)	6 (8.5%)	8 (13.8%)
Setuju	44 (51.8%)	37 (52.1%)	27 (46.6%)
Sangat Setuju	31 (36.5%)	20 (28.2%)	13 (22.4%)
Jumlah	85	71	58

Hubungan Penyelia Dengan Kakitangan

Hubungan penyelia prasekolah dengan kakitangan masing-masing boleh dikatakan mesra dan akrab. 61.0% dan 36.6% penyelia kerap dan sangat kerap berbincang dengan kakitangan mereka mengenai masalah pentadbiran dan pengurusan prasekolah. Hakikat ini bersesuaian dengan pendapat Forston & Reiff (1995) yang mengatakan bahawa hubungan antara penyelia dan staf adalah amat penting. Hanya 2.4% sahaja yang tidak kerap melakukan perbincangan dengan kakitangan mereka.

Jadual 8: Kekerapan Penyelia Berbincang Dengan Kakitangan Tentang Masalah Pentadbiran Dan Pengurusan

	Frekuensi	Peratus (%)
Tidak pasti	2	2.4
Kerap	50	61.0
Sangat kerap	30	36.6
Jumlah	82	100.0

Didapati penyelia prasekolah juga turut mengambil kira pendapat kakitangan mereka. Daripada kajian yang dibuat, 63.5% penyelia setuju dan 28.7 sangat bersetuju menyatakan mereka mendengar pendapat kakitangan mereka. Hanya

sebilangan kecil penyelia (7.1%) yang tidak bersetuju untuk mendengar pendapat kakitangannya.

Jadual 9: Penyelia Mengambil Kira Pendapat Kakitangan

	Frekuensi	Peratus (%)
Tidak Setuju Langsung	1	1.2
Tidak Setuju	2	2.4
Tidak Pasti	3	3.5
Setuju	54	63.5
Sangat Setuju	25	28.7
Jumlah	85	100.0

Secara umumnya dapatan ini menunjukkan bahawa ada ciri-ciri demokrasi yang diamalkan dalam pengurusan prasekolah seperti yang dihuraikan oleh Kakabadse, Ludlow dan Vinnicombe (1988).

Hubungan Penyelia Dengan Ibubapa Dan Kanak-kanak

Dari segi hubungan penyelia prasekolah dengan kanak-kanak dan ibubapa boleh dikatakan erat. 42.9% penyelia setuju dan 29.8% sangat bersetuju bahawa mereka mengenali semua kanak-kanak di prasekolah mereka. Fakta ini selaras dengan dapatan bahawa 36.0% penyelia bersetuju dan 27.9% sangat bersetuju mereka mengenali semua ibubapa kanak-kanak di prasekolahnya.

Jadual 10: Penyelia Mengenali Kanak-Kanak Dan Ibubapa Kanak-Kanak Prasekolah

	Kanak-kanak	Ibubapa
Sangat tidak setuju	0 (0%)	1 (1.2%)
Tidak setuju	8 (9.5%)	8 (9.3%)
Tidak pasti	15 (17.9%)	22 (25.6%)
Setuju	36 (42.9%)	31 (36.0%)
Sangat setuju	25 (29.8%)	24 (27.9%)
Jumlah	84	86

Hubungan Guru Dengan Kanak-kanak

Melalui kajian persepsi yang dijalankan ke atas penyelia prasekolah didapati hubungan antara guru prasekolah dengan kanak-kanak adalah mesra dan akrab. Hampir separuh iaitu 47.7% daripada guru-guru prasekolah mempunyai hubungan yang mesra dan akrab dengan kanak-kanak manakala separuh lagi, 48.8%, mempunyai hubungan yang sangat mesra dan sangat akrab dengan kanak-kanak. Ini dapat dilihat terutamanya di luar bandar. Saiz prasekolah memberikan sumbangan kepada berlakunya hubungan yang mesra dan akrab ini.

Jadual 11: Hubungan Guru-Kanak-kanak Prasekolah mengikut lokasi

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Tidak pasti	2 (3.4%)	1 (3.7%)	3 (3.5%)
Hubungan baik	30 (50.8%)	11 (40.7%)	41 (47.7%)
Hubungan sangat baik	27 (45.8%)	15 (55.6%)	42 (48.8%)
Jumlah	59	27	86

Penglibatan Penyelia Dalam Tugas Lain

Daripada persepsi penyelia-penyelia prasekolah, kebanyakan mereka terlibat dalam tugas-tugas selain tugas penyeliaan. Antaranya adalah tugas perkeranian dan penjagaan keceriaan serta kebersihan prasekolah. Berdasarkan kajian yang telah dibuat, 65.5% responden bersetuju dan 25.0% sangat bersetuju mereka terlibat dalam tugas penjagaan kebersihan dan keceriaan prasekolah. Manakala 56.5% responden bersetuju dan 22.4% sangat bersetuju mereka membantu dalam tugas perkeranian. Ini ditunjukkan dalam jadual 12.

Jadual 12: Penglibatan penyelia dalam tugas lain

	Keceriaan & kebersihan	Perkeranian
Sangat tidak setuju	0 (0%)	2 (2.4%)
Tidak setuju	1 (1.2%)	5 (5.9%)
Tidak pasti	7 (8.3%)	11 (12.9%)
Setuju	55 (65.5%)	48 (56.5%)
Sangat setuju	21 (25.0%)	19 (22.4%)
Jumlah	84	85

Penilaian Pengurusan dan Pentadbiran Prasekolah

Secara umumnya, boleh dikatakan bahawa penilaian pengurusan dan pentadbiran dijalankan oleh semua pihak yang berkaitan dengan prasekolah iaitu pemilik prasekolah, ibu bapa serta guru. Penilaian ini juga dilakukan dengan kekerapan yang sesuai. 62.1% responden bersetuju dan 25.0% sangat bersetuju dengan pernyataan bahawa penilaian di prasekolah dijalankan dari masa ke masa. Di samping itu, 62.1% responden bersetuju dan 15.5% sangat bersetuju penilaian juga dijalankan pada hujung semester.

Jadual 13: Kekerapan penilaian dijalankan

	Dari masa ke masa	Pada hujung semester
Tidak setuju langsung	0 (0%)	2 (3.4%)
Tidak setuju	1 (1.7%)	4 (6.9%)
Tidak pasti	4 (6.9%)	7 (12.2%)
Setuju	36 (62.1%)	36 (62.1%)
Sangat setuju	17 (29.3%)	9 (15.5%)
Jumlah	58	58

Sebilangan besar responden (90.7) iaitu 72.2% responden bersetuju dan 18.5% sangat bersetuju) menyokong pernyataan bahawa penilaian dilakukan oleh guru manakala yang lain tidak setuju atau tidak pasti sama ada guru terlibat dalam penilaian

prasekolah. Lebih kurang separuh daripada jumlah responden, 46.4% bersetuju, mengatakan bahawa ibubapa kanak-kanak juga terlibat dalam penilaian prasekolah. Manakala sebilangan besar penyelia, 61.8% bersetuju dan 23.6% sangat bersetuju, mengatakan bahawa pemilik prasekolah turut terlibat dalam penilaian. Ini menunjukkan bahawa semua pihak yang berkaitan dengan prasekolah terlibat dalam penilaian. Ini juga jelas menampakkan pengamalan penilaian yang disyorkan oleh Wortham (1990) dan Essa (1996).

Jadual 14: Penilai-Penilai Pengurusan Dan Pentadbiran Prasekolah

	Guru	Ibubapa	Tuan punya
Sangat tidak setuju	0 (0%)	2 (3.6%)	1 (1.8%)
Tidak setuju	3 (5.6%)	11 (19.6%)	0 (0%)
Tidak pasti	2 (3.7%)	12 (21.4%)	7 (12.7%)
Setuju	39 (72.2%)	26 (46.4%)	34 (61.8%)
Sangat setuju	10 (18.5%)	5 (8.9%)	13 (23.6%)
Jumlah	54	56	55

Pengurusan Fizikal: Kawasan Permainan

Kebanyakan prasekolah yang dikaji mempunyai kawasan permainan yang merupakan salah satu keperluan fizikal prasekolah. Prasekolah di bandar dan luar bandar masing-masing mencatatkan lebih 80% mempunyai kawasan permainan. Walau bagaimanapun, masih ada prasekolah yang tidak mempunyai bilik permainan. Kajian yang dibuat mendapati 56.7% prasekolah di bandar dan 77.8% prasekolah di luar bandar tidak mempunyai bilik permainan.

Jadual 15: Kawasan dan Bilik Permainan di Prasekolah

	Bandar	Luar Bandar
Ada kawasan permainan	48 (81.4%)	23 (85.2%)
Tiada kawasan permainan	1 (18.6%)	4 (14.8%)
Jumlah	49	27
Ada bilik permainan	26 (43.3%)	6 (22.2%)
Tiada bilik permainan	34 (56.7%)	21 (77.8%)
Jumlah	60	27

Secara amnya, kawasan permainan di prasekolah yang dikaji mempunyai kelengkapan yang mencukupi atau sangat mencukupi. Dua pertiga (66.7%) daripada prasekolah di bandar dan tiga suku (76.9%) daripada prasekolah di luar bandar mempunyai kawasan permainan yang berkelengkapan mencukupi. Ini jelas kelihatan apabila data yang diperolehi turut menunjukkan bahawa 60.4% daripada prasekolah di bandar serta 80.8% daripada prasekolah di luar bandar mempunyai alat permainan yang mencukupi.

Selain itu, hampir kebanyakan prasekolah (89.4%) juga mempunyai tempat permainan yang teratur. Sebanyak 86.4% prasekolah di bandar dan hampir 96.2% prasekolah di luar bandar mempunyai tempat permainan yang teratur. Hanya dua buah prasekolah di bandar dan sebuah di luar bandar yang tidak mempunyai kawasan permainan yang teratur.

Kebersihan di tempat permainan juga dikatakan amat memuaskan dengan hanya dua prasekolah di bandar dan satu di luar bandar yang kurang pasti dengan kebersihan tempat permainan mereka. Yang lainnya mempunyai tempat permainan yang bersih atau sangat bersih. Keadaan-keadaan ini dapat diperhatikan dalam jadual 16. Walau bagaimanapun, daripada pemerhatian pengkaji, bilik untuk kanak-kanak bersendirian seperti yang disyorkan oleh Click (1996) adalah kurang sekali.

Jadual 16 : Kualiti Kawasan dan Tempat Permainan

Jumlah %	Bandar Bil. Jumlah %			Luar bandar Bil		
Kelengkapan mencukupi	40	60	66.7	20	26	76.9
Alat Permainan mencukupi	35	58	60.3	21	26	80.8
Teratur	51	59	86.4	25	26	96.2
Bersih	57	59	96.6	25	26	96.2

Tempat Belajar

Sesuai dengan pandangan Beaty (1992), Rohaya (1996) dan Mok (1996) berkenaan dengan keadaan kondusif tempat belajar, hampir kesemua prasekolah yang dikaji mempunyai tempat belajar yang teratur. Hanya satu prasekolah yang tidak mempunyai tempat belajar yang teratur.

Jadual 17: Susunan Tempat Belajar Mengikut Lokasi Prasekolah

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
kurang teratur	0 (0%)	1 (3.7%)	1
tidak pasti	1 (1.7%)	1 (3.7%)	2
Teratur	35 (59.3%)	14 (51.9%)	49
Sangat teratur	23 (39.0%)	11 (40.7%)	34
Jumlah	59	27	86

Hampir kesemua prasekolah yang dikaji menjaga kebersihan tempat kanak-kanaknya belajar. Kesemua prasekolah yang dikaji mengatakan tempat belajar mereka adalah bersih kecuali 2 buah prasekolah (setiap satu dari bandar dan luar bandar) yang kurang pasti dengan kebersihan tempat belajar prasekolah mereka.

Jadual 18 menunjukkan kebanyakan penyelia prasekolah yang dikaji mengatakan bahawa prasekolah mereka mempunyai sumber pengajaran dan pembelajaran (SPP) yang mencukupi. Secara keseluruhannya 69.5% prasekolah di bandar dan 85.2% prasekolah di luar bandar mempunyai SPP yang mencukupi.

Keadaan tempat belajar yang teratur dan adanya SPP yang mencukupi menjadikan proses pengajaran dan pembelajaran di prasekolah lebih berkesan.

Jadual 18: Keadaan SPP di prasekolah mengikut lokasi

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Tidak mencukupi	14 (23.7%)	2 (7.4%)	16
Tidak pasti	4 (6.8%)	2 (7.4%)	6
Cukup	22 (37.3%)	9 (33.3%)	31
Sangat mencukupi	19 (32.2%)	14 (51.9%)	33
Jumlah	59	27	86

Kemudahan Lain: Tandas dan Dapur

Hanya 5 buah prasekolah di bandar dikatakan tidak mempunyai tandas yang mencukupi. Ini disebabkan bilangan kanak-kanak di prasekolah tersebut ramai. Walau bagaimanapun, secara umumnya tandas adalah mencukupi di kebanyakan prasekolah bandar (85.9% dan luar bandar (96.2%).

Jadual 19: Keadaan Tandas Di Prasekolah Mengikut Lokasi

	Bandar	Luar bandar	Jumlah
Sangat tidak mencukupi	2 (3.5%)	0 (0%)	2
Tidak mencukupi	3 (5.3%)	0 (0%)	3
Tidak pasti	3 (5.3%)	1 (3.7%)	4
Mencukupi	49 (85.9%)	26 (96.2%)	75
Jumlah	57	27	84

Dari segi kebersihan, hanya sebuah prasekolah di bandar dikatakan tidak mempunyai tandas yang bersih. Dua buah prasekolah di bandar serta sebuah di luar bandar kurang pasti tentang kebersihan tandas prasekolah mereka. Yang selebihnya mempunyai tandas yang bersih atau sangat bersih.

Jadual 20: Kebersihan Tandas Di Prasekolah Mengikut Lokasi

	Bandar	Luar bandar	Jumlah
Tidak pasti	1 (1.7%)	1 (3.7%)	2
Setuju	36 (61%)	13 (48.1%)	49
Sangat setuju	22 (37.3%)	13 (48.1%)	35
Jumlah	59	27	86

Dari segi kemudahan dapur, kebanyakan prasekolah yang dikaji mempunyai dapur yang agak lengkap. Hanya 20% daripada prasekolah di bandar dan 12.5% prasekolah di luar bandar yang mempunyai kelengkapan dapur yang sangat tidak mencukupi dan tidak mencukupi. Jadual 21 menjelaskan keadaan ini.

Jadual 21: Keadaan Dapur Di Prasekolah Mengikut Lokasi

	Bandar	Luar bandar	Jumlah
Sangat tidak mencukupi	2 (4%)	1 (4.2%)	3
Tidak mencukupi	8 (16%)	2 (8.3%)	10
Tidak pasti	4 (8%)	0 (0%)	4
Mencukupi	36 (72%)	21 (87.5%)	57
Jumlah	50	24	74

Pengurusan Kewangan dan Kebajikan:

Kewangan

Secara umumnya, kebanyakan penyelia prasekolah menyatakan pengurusan kewangan prasekolah mereka adalah cekap. Walau bagaimanapun, prasekolah yang mempunyai pengurusan kewangan yang cekap lebih banyak terdapat di luar bandar iaitu 70.4% responden mengatakan pengurusan kewangan mereka cekap dan 25.9% mengatakan sangat cekap, jika dibandingkan dengan prasekolah di bandar hanya 59.3% responden mengatakan pengurusan kewangan mereka cekap dan 25.4% mengatakan sangat cekap. Jadual 22 menerangkan lagi keadaan ini.

Jadual 22: Kecekapan Pengurusan Kewangan Prasekolah Mengikut Lokasi

	Bandar	Luar Bandar	Jumlah
Tidak cekap	4 (6.8%)	1 (3.7%)	5
Tidak pasti	5 (8.5%)	0 (0%)	5
Cekap	35 (59.3%)	19 (70.4%)	54
Sangat cekap	15 (25.4%)	7 (25.9%)	22
Jumlah	59	27	86

Pengutipan yuran oleh guru juga dijalankan dengan agak cekap dengan adanya 87.9% daripada jumlah responden yang bersetuju dan sangat bersetuju mengatakan pengutipan yuran mereka dijalankan dengan cekap.

Jadual 23: Kecekapan guru prasekolah mengutip yuran

	Frekuensi	Peratus (%)
Sangat tidak setuju	3	3.6
Tidak setuju	5	6.0
Tidak pasti	2	2.4
Setuju	46	55.4
Sangat setuju	27	32.5
Jumlah	83	100.0

Kebajikan Kanak-kanak Prasekolah

Hampir semua penyelia (98.8%) mengatakan bahawa guru prasekolah mereka mengambil berat tentang kesihatan kanak-kanak kecuali sebuah prasekolah sahaja yang tidak pasti. Makanan dan minuman kanak-kanak juga adalah berkualiti secara umumnya. Hanya sebuah prasekolah yang tidak menyediakan makanan dan minuman yang berkualiti kepada kanak-kanaknya manakala sebuah lagi kurang pasti. Sebanyak 94% daripada jumlah prasekolah yang dikaji mempunyai prosedur yang cukup untuk menjaga keselamatan kanak-kanak. Data ini dapat dilihat dalam Jadual 24.

Jadual 24 : Kebajikan Kanak-kanak

Perkara	Frekuensi	Jumlah	Peratur(%)
Guru ambil berat tentang kesihatan	85	86	98.8
Makanan dan minuman berkualiti	81	83	97.6
Prosedur keselamatan mencukupi	78	83	94.0

PERBINCANGAN

Daripada kajian yang telah dibuat, pengurus prasekolah kebanyakan mempunyai pengalaman dalam mengendalikan prasekolah. Dapatan ini menggalakkan kerana prasekolah sudah seharusnya ditabdir oleh mereka yang berpengalaman supaya dapat menyediakan kualiti perkhidmatan yang baik. Walau bagaimanapun, kebanyakan guru yang mengajar di prasekolah berkelulusan Sijil Pelajaran Malaysia dan sebahagian kecil Sijil Rendah Pelajaran. Kekurangan guru yang mempunyai kelayakan khusus untuk mengajar di prasekolah merupakan satu cabaran bagi membentuk kanak-kanak yang seimbang. Keadaan ini perlu diberi perhatian yang sewajarnya kerana mengajar kanak-kanak prasekolah bukanlah satu tugas yang boleh dilaksanakan oleh semua orang. Sungguhpun pengalaman merupakan guru yang baik bagi seseorang namun pengalaman yang disertai dengan kelayakan yang sebenarnya adalah yang terbaik.

Didapati juga daripada kajian ini, kebanyakan penyelia mempunyai hubungan yang erat dengan kakitangan mereka sehingga memberi kesempatan kepada mereka membincangkan masalah pentadbiran dan pengurusan prasekolah. Hubungan yang sedemikian perlu ada dan dikekalkan supaya persefahaman dapat diwujudkan dan masalah yang timbul dapat diselesaikan secara kolektif demi kebaikan prasekolah dan kanak-kanak.

Walaupun didapati penyelia dan guru mengenali ibubapa kanak-kanak namun setakat mengenali tidak memadai. Penglibatan

ibubapa dalam aktiviti prasekolah amat dialu-alukan. Adalah diharapkan ibubapa lebih prihatin terhadap prasekolah anak-anak mereka supaya mereka dapat memberikan idea-idea bernas kepada penyelia dan guru-guru untuk meningkatkan prestasi pengajaran guru.

Sesuai dengan kehendak pendidikan prasekolah yang bukan saja mementingkan perkembangan kognitif tetapi juga perkembangan psikomotor dan afektif, kebanyakan prasekolah mempunyai sama ada kawasan permainan atau bilik permainan yang mempunyai kelengkapan yang mencukupi. Hanya prasekolah di luar bandar kebanyakannya tidak mempunyai bilik permainan. Demikian juga halnya dengan dapur. Ada prasekolah yang tidak mempunyai dapur yang lengkap. Ini perlu diberi perhatian sekiranya prasekolah bertujuan untuk menjaga kanak-kanak sepanjang hari. Walau bagaimanapun satu hal yang menarik ialah hampir kesemua prasekolah yang dikaji menjaga kebajikan kanak-kanaknya.

Daripada kajian ini juga didapati masalah utama kebanyakan prasekolah adalah untuk mendapatkan sumber pengajaran dan pembelajaran, khususnya prasekolah di luar bandar. Masalah ini mengganggu proses pengajaran dan pembelajaran kanak-kanak yang seterusnya akan membantut perkembangan kanak-kanak tersebut.

Secara keseluruhannya, didapati kebanyakan penyelia prasekolah mengamalkan gaya pengurusan campuran autokrasi dan demokrasi. Kebanyakan penyelia mengamalkan gaya pengurusan autokrasi apabila mereka mengawasi pekerjaan kakitangan mereka termasuk guru-guru. Tetapi dalam hal pengurusan harian prasekolah dan pembentukan polisi prasekolah, kebanyakan penyelia berunding dengan guru-guru sebelum membuat keputusan. Ini adalah gaya pengurusan demokrasi.

CADANGAN

Setelah kajian ini dijalankan antara perkara yang perlu diberi perhatian serius ialah tentang latihan guru. Mengajar kanak-kanak bukanlah satu hal yang mudah. Oleh kerana kanak-kanak terlalu kompleks, guru yang mengajar mereka perlu mempunyai banyak latihan khususnya tentang perkembangan kanak-kanak. Jadi, latihan guru khususnya dalam bidang kanak-kanak amat perlu bagi guru-guru prasekolah.

Selain itu, khidmat staf sokongan juga diperlukan dalam sesebuah prasekolah untuk membantu penyelia dalam menjalankan tugas-tugas pentadbiran dan pengurusan. Apabila adanya staf sokongan penyelia dan guru-guru dapat menumpukan sepenuh masa mereka kepada tugas memimpin dan mengajar kanak-kanak.

Memandangkan masalah utama yang dihadapi oleh kebanyakan prasekolah khususnya di luar bandar ialah kesukaran mendapatkan sumber pengajaran, adalah dicadangkan agar penggunaan bahan-bahan terbuang (*recycling*) digalakkan. Dalam hal ini guru-guru perlu lebih kreatif supaya mereka dapat mewujudkan satu bahan pengajaran daripada bahan yang ada di sekeliling mereka.

Seterusnya prasekolah juga perlu menyediakan bilik permainan kerana kawasan permainan adalah satu kawasan yang terdedah kepada cuaca panas dan hujan. Apabila matahari terik atau hari hujan kanak-kanak tidak dapat bermain di luar rumah tetapi boleh bermain dalam bilik permainan. Jika prasekolah tidak dapat menyediakan bilik permainan maka kanak-kanak tidak mempunyai tempat untuk melakukan aktiviti psikomotor mereka dengan lebih bebas.

Setiap penyelia prasekolah perlu mempunyai inisiatif untuk sentiasa meningkatkan kualiti prasekolah mereka untuk terus dapat bersaing dalam perniagaan ini memandangkan buat masa ini kebanyakan prasekolah dijalankan secara persendirian.

PENUTUP

Dalam melaksanakan polisi pendidikan prasekolah berdasarkan Akta Pendidikan 1996, bilangan pusat prasekolah tentu akan bertambah dengan pesat. Kesan ini akan dipercepatkan dengan kesedaran kepentingan pendidikan prasekolah yang lebih meluas di kalangan ibubapa.

Diharapkan dapatan kajian ini dapat memberi sedikit *insight* kepada pentadbiran dan pengurusan prasekolah di Negeri Sabah. Adalah menjadi harapan penyelidik bahawa maklumat yang dihuraikan dalam laporan ini akan memberi manfaat bukan sahaja kepada golongan penyelidik dalam bidang pendidikan prasekolah, malah juga kepada semua pihak yang terlibat dalam pendidikan prasekolah seperti agensi kerajaan dan bukan kerajaan yang terlibat dalam pembentukan polisi dan pelaksanaan polisi pendidikan prasekolah, pemilik prasekolah, pengurus dan penyelia, guru prasekolah, ibubapa dan masyarakat amnya.

BIBLOGRAFI

- Allen, K.E & Schwartz, I.S 1996. *'The Exceptional Child : Inclusion in Early Childhood Education'*. New York : Delmar Publishers.
- Beaty, J.J 1992. *Skills for Preschool Teachers*. New York : MacMillan. Fourth Edition.
- Berita Harian, 'Prasekolah Memerlukan Guru Berijazah', 12 November 1997.
- Click, P. M 1996. *'Administration of Schools For Young Children'*. New York : Delmer Publishers.
- Dopyera, M.L & Dopyera, J 1993. *'Becoming a Teacher of Young Children'*. USA : McGraw-hill. Fifth Edition.
- Essa, E. 1996. *Introduction to Early Childhood Education*. New York : Delmar Publishers. Second Edition.
- Fortson, L.R & Reiff, J.C 1995. *Early Childhood Curriculum Open Structures For Integrative Learning*. Needham Height : Allyn & Bacon
- Galinsky, E. 1986. "How do child care and material employment affect children?" in *Child Care Information Exchange*. March. pp 19 - 23
- Hee Qui Shing, 1996. "Pengasuhan Kanak-kanak Di Sabah", Kertaskerja dalam *Konvensyen Pendidikan Prasekolah Di Sabah*, pada 28 - 30 November 1996.
- Hymes, J.L 1981. *Teaching The Child Under Six*. Columbus : Merrill Publishing. Third Edition.
- Kakabadse, A., Ludlow, R. and Vinnicombe, S. 1988. *Working In Organization*. Middlesex : Penguin.
- Kementerian Pendidikan Malaysia, 1997. "Huraian Garis Panduan Kurikulum Pendidikan Prasekolah Malaysia". Pusat Perkembangan Kurikulum. Draft Pertama.
- Lembaga Penyelidik Undang-undang, 1996. *Akta Pendidikan 1996 (Akta 550)*. Kuala Lumpur: International Law Book Services.
- Miller, R 1990. *The Developmentally Appropriate Inclusive Classroom in Early Education*. New York : Delmar Publishers.

- Mok Soon Sang, 1995. *Pendidikan di Malaysia*. Kuala Lumpur: Budiman.
- Najib Abdul Razak, Datuk Sri, 1996. Keynote Address at Regional Conference on "*Towards Excellence In Early Childhood Education: Policies and Practices for the 21st Century*", P.J. Hilton, Petaling Jaya, Selangor on 5 November 1996.
- Rohaya Hj. Yahya, 1996. 'Pengasuh dan Guru Kanak-kanak Prasekolah Sebagai Kerjaya Professional', Kertas Kerja dalam *Konvensyen Pendidikan Prasekolah Di Sabah*, pada 28 - 30 November 1996.
- Rohaya Hj. Yayha, 1995. *Kaedah Montessori*. Kuala Lumpur : Utusan Published
- Ruddell, R. B & Ruddell, M. R 1995. *Teaching Children To Read and Write*. Needham Heights : Allyn & Bacon.
- Schweinhart, L. J., Weikart, D. P. & Larner, M. B. 1986, 'Consequences of three preschool curriculum models through age 15.' in *Early Childhood Research Quarterly*. Vol 1. pp 15 - 46
- Zubaidah Ahmat, 1996. 'Masalah, Cabaran dan Masa Depan Program Pendidikan Prasekolah di Sabah', Kertas kerja dalam *Konvensyen Pendidikan Prasekolah Sabah*, pada 18-30 November 1996 di Kota Kinabalu.